

JOURNAL

OF

THE ASIATIC SOCIETY

No. 76.—April, 1838.

I.—*Restoration and Translation of the Inscription on the large Arracan Bell now at Nadrohíghát, Zillah Alligarh, described by Captain WROUGHTON in the Journal of the Asiatic Society, December 1837.*

At the suggestion of Colonel BURNEY the larger of the two facsimiles prepared by Captain WROUGHTON, which appeared to his pandit to be in the Talain dialect, was sent to Mr. E. BLUNDELL, Commissioner at *Maulmain*, with a request that he would endeavour to get it read and translated by the natives of that place.

By the hands of Dr. RICHARDSON it was returned to us with a fair transcript of the whole, which we hasten to set up with the aid of the new fount of Burman type cast for the publication of Mr. LANE'S Dictionary. The two sides of the bell contain separate copies of the same text, one in *Burmese* and the other in *Talain*, both with an admixture of Páli at the commencement and termination. On setting up the Talain, we found so many characters to be wanting that we were obliged to break up the form; but we have had the whole written in lithography rather than omit it, thinking it might prove interesting to students of these dialects to have the corresponding texts face to face.

For the translation, Mr. BLUNDELL informs us, we are indebted to a young military friend of his who has made some progress in studying the language. The concluding portion being in Páli was translated by Dr. RICHARDSON himself on his way to *Calcutta*. To all these friends, as well as to their native assistants who must have had no easy task in deciphering the facsimile notwithstanding the care and minuteness with which it was executed, we beg to return our best thanks.

It will be seen that the inscription contains a scrap of history of no small interest in its way.

It seems that about the beginning of the seventeenth century the king of *Pegu* being invaded by his neighbour the Burmese sovereign of *Pagahn* (*Pugan* the ancient capital described by Colonel BURNLEY in the J. A. S. Vol. IV. p. 400) called in the aid of his ally the king of *Martaban*, whom, after gaining his object, he sought treacherously to destroy:—but he became justly the victim of his own stratagem, and was defeated by the *Martaban* king who forthwith possessed himself of *Threehenthawuddee**, (*Pegu?*) having the four cognomens of *Yadzatannee*, *Bydzatannee*, *Yattatanee* and *Yougatunnee*. He is then represented to have endeavoured to extirpate some heresy that offended the sect of Buddhists he brought with him, by scattering the obnoxious articles: and the final act which the inscription records is its own construction for the worthy object of sounding an alarm that should reach the royal ear when any injustice was crying aloud in the streets; this was in the year 984 which if it be reckoned in the vulgar Burmese era will correspond with A. D. 1622.

We cannot help regretting that such a monument should have been removed from the place where it had a name, a history, and an object. to be lost in an obscure Hindu temple in the northwest of India! We know that such sacrilege, for by no other name can we call the plunder of a place of worship, was prohibited; but the preventive checks must have been small indeed that could take no cognizance of the removal of a mass weighing 31 hundred weight! We should like to see the bell claimed by our civil commissioner and restored by our government, as an act more likely than any other to ingratiate us with the people of *Arracan*. We would even compensate in cash the *Resáladár*, if his conscience would not readily concede the bell from his temple when told that it belonged to the hated and impure followers of Buddha!

With RATNA PAULA'S aid we have given the correct *Páli* orthography of many words wrongly spelt on the Bell.—ED.

Burma Version.

ဘတ္တကမ္ဘာ (1) တက်နှိုက်။ ပွင့်တော်မူ သော်ဘုန်တော်
 ကြီးသောဘုရားမြတ်စွာကောတ္ထသန်။ (2) ဘုန်တော်ကြီးသော်
 ဘုရားမြတ်စွာဂေါနာဂုန် (3) ဘုန်တော်ကြီး သော်ဘုရား မြတ်
 စွာကဿပသာသနာတော် နှင့်တကွ။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူ
 ဖြီသည်နောက်။ ဘုန်တော်ကြီးသော်ဘုရားမြတ်စွာမဟာရ (4)

* *Srihansavati*, possessed of swans, a name generally applied to *Rangoon*. The four epithets are Sanskrit names—*Rájadháni*, *Vidyadháni*, *Ratnadháni* and *Yodhadháni*, the abode of royalty, learning, jewels and warriors.

ဂေါတမပွင့်တော်မူသည်။ ဘုရားမြတ်စွာမဟာရ (၅) ဂေါတမ။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီး သည်နောက်။ သာသနာတော် ၁၂၇၅ နှစ်လွန်သည်။ သာသနာတော် ၁၆၁၃ ခုနှစ်တွင်။ သမ္ဘာ (၆) နှင့်ပြည့်စုံသည်မင်းဖြစ်တော်မူသည်။ ထိုမင်းသည် မဟာဂေဇာဘုန်တန်ခိုး နှင့်လည်ပြည့်စုံသည်။ အထာရသ (၇) အတပ်ပညာလည်မသင်မကြား မိမိအထိုတပ်ခြင်။ ဉာဏ်ပတိဘန်။ ဥစ္စာနှင့်ပြည့်စုံခြင်။ သင့်သည်မသင့်သည်ကို လည်ဆင်ချင် နှိုင့်ရှည်ခြင်။ သတ္တိဗလနှင့်ပြည့်စုံခြင်။ အခြွ အရန်ဆွေးမျိုးထို့နှင့်ပြည့်စုံခြင်။ ထိုင်သူပြည်သားထိုဆင် ရဲဒုက္ခကိုကယ်ဆယ်ခြင်ဖြင့်မေတ္တာပွားများ၍မစခြင်။ အမတ်ကြီးဂပေါ။ ထို့ကိုလည်အခွင့်ပေးချင်။ ဒသဗျညာအမတ်ကိုလည် အခွင့်ပေး ခြင်။ မလတရတရားဆိုး ရာမှာသူတထူထိုကိုချစ်ခြင်။ မေတ္တာပွားများ။ လျက်ထူတန်စွန်ကျယ်ခြင်။ ထိုင်သူပြည်သားထို့ကိုအကျိုးစီးပွား များစေခြင်။ ဒေါဗျညာဆိုးရာမှာမင်းအေကရုဇ် (၈) အဘိတ်သိတ်သွန်ခြင်။ မြို့၏အာ၅ပါးဆိုးရာမှာဒသဗလ။ ဉာဏဗလ။ ကာယဗလ။ ဝေဇဗလ။ သုတဗလ။ ထိုး ဗလ၅ပါးဆိုးရာနှိုက်။ ဒသဗလသည်ရွေငွေကျော်သံဘတ္တများ နှင့်ပြည့်စုံပေါများခြင်။ ဉာဏဗလဆိုရာနှိုက်။ မင်း အေကရုဇ်ဘုန်အာဏာပညာတက် မြန်ပြည်စုံခြင်။ ကာယဗလဆိုးရာနှိုက်အထာရသာ (၉) ဂပေါသောအတပ်နှင့် ပြည့်စုံသည်သူရဲသူခက်ထို့ပေါများခြင်။ တေဇဗလဆိုးရာနှိုက်အမတ်စင်သူကြီး ထို့ညာဏ်ပညာနှင့်ပြည့်စုံခြင်။ သုတဗလဆိုးရာနှိုက်။ မြို့ရွာနယ်အပိုင်အခြာသိကျွမ်သည်ညာ

(1) ဘဒ္ဒကပ္ပ (2) ကကုသန္ဓ (3) ကောနာဂမန (4) မဟာဝီရ (5) မဟာဝီရ (6) သဒ္ဓါ (7) အန္ဓါရသ (8) ဧကရာဇ (9) အဇ္ဈာရသ

ကပ်ညာနှင့်ရှိသူပေါ်များခြင်။ ညီးတော်ဗျညာယောကျိမြို့က
 နှင်ထုတ်သည်အကြောင်မှာ မင်းထို၏ကြင့်ရာဝတ်နှင့်မညီ။
 ညီး တော်ပြည်မင်း ရိသာဒုဂန္တုကိုနှုပ်ဖြင့်ကြ။ လွန်စွာ။ ပြော်
 ဆိုး၏။ မိမိသည်။ အမတ်စစ်သူကြီး။ ထိုကိုအရိအသေသဂါ
 ရဝမပြုသော့ကြောင့်။ ဒုသိဒတ် ⁽¹⁰⁾ စစ်သူကြီးသည်။ ဗိုလ်
 ခြေလူအများထိုကိုထွည့်ဖြာ၍။ ပြည်မြို့စာတံဝင်စာသွားလေ
 ၏။ မင်း အေကရာဇ် ⁽¹¹⁾ သည်။ မည်သည်မှာရှိသည်။ ညီး
 တော်အနိန်သည်မည်သည်မှာရှိသည်။ ညီး တော်ယံစေထိ
 ကသည်မည်သည်မှာရှိသည်။ ဝေါ။ လ ဘတ်တလဝိ။ လဘာ။
 လေရွာဒသမောနုတထာစာသည် မတ်အဒစ မင်မှာကောလိ
 ယကိုစာသည်။ ထိုး သူ ၂ ယောံမှာလက်ဝဲအ မတ်ဖြစ်သည်။
 ထိုးသူ ၂ ယောံထို့သည်းမြို့နေရွာသား ထို့ကို ညှင်ပန်နှိပ်စက်
 ကြေငွေကိုယူ၍ မစာထိုက်သော့ ကြောင့်ဆင်ရဲပြန် ခြေသ
 ည်။ ။ ဧကတုဝတီ ⁽¹²⁾ ပုကံမြို့က။ စစ်အင်္ဂလေပါးနှင့်တ
 ကွ။ ဒိဒိနုက္ခတ်နေကောင်ရက်သာအခါနှိုက်။ ဗိုလ်ချေဆင်
 မြင်နှင့်တန်ခူ လမြည်ကော်၃ရက်ဒင်ဂါနေကေတုဝတီ ⁽¹³⁾
 ပုကံမြို့ကချီထွက်လာ၍ ၁၅ရက်နှင့်ရောံလာသည်။ သိရိဟံ
 သာဝတီမြို့ မှာတပ်စခန်ချနေရာ။ ထိုးအခါသိရိဟံသာဝတီမ
 င်းအေကရာဇ်လည်။ စတုရင်ဂစစ်ဒင်ဂါလေပါကို ပြင်စင်ဖြို
 လျှင်။ ချီလာသည်စစ်ကိုဆီးကျိုး၍ထိုက်ရာ စစ်ညိုသောံကြော
 င်။ မုတ္တမ။ မင်းကိုစစ်ကူမည်အကြောင်စာပေထူင်။ မုတ္တမ။ မ
 င်း ကကြာ၍ဗိုလ်ချေး အများဆင်တပ်မြင်တပ်။ အမတ်စစ်သူ
 ကြိုသူရဲသူခက်အလုန်အရင်တညီး တညွတ်တချက်တည်။ မု
 ထ္တမကချီလာ၍။ သိရိဟံသာဝတီမြို့ကိုရောံ၏။ မုတ္တမ။ မင်းလ

(10) ထုသိဒတ္တ (11) ဧကရာဇ် (12) ဧကတုမတီ (13) ဧက
 တုမတီ (14) ရောဝန (15) ဧရောဝန (16) ဧကရာ (17) ဧရောဝန

ည်အေရာဝံ (14) ဆင်ကိုစီးပြီလျှင်။ ဗိုလ်ချေဆင်။ မြင်။ သူ့ရဲ့။
 သူခက်အလုန်အရင်နှင့်ခုခံကူညီထိုက်ရာ။ ကေတုဝတီမုက်
 မြို့ကစစ်သည်တို့မရပ်မခံနိုင်ချီ။ ဗိုလ်ချေတပ်အလုန်အရင်နှင့်
 ဆုတ်ခွာသွားကြလေ၏။

မုတ္တမမင်းမူမတ်။ စစ်သူကြီးရဲ့ မက်တို့နှင့်ကူညီလာသည်
 ကို။ သိရိဟံသာဝတီမင်းကမုတ္တမ။ မင်းကိုသတ်မည်ကျန်ချီဗို
 လ်ချေနှင့်တကွ။ မင်းကြီးလည်း။ ဥပေါသထဆင်ကိုစီးပြီလျှင်ချီ
 ထွက်လာ၏။ မုတ္တမ။ မင်ကချီထွက်လာသည်စစ်ကိုမြင်လျှင်။
 သုရန်သူကိုအောဗိုလ်ချေနှင့်ကူညီထိုက်ဖျက်သည်။ အော
 သတ်မည်ကျန်ပြန်သည်။ ကျေဇူကိုမသိ။ သည်ထိုင်ပြည်မှာ
 ငါသည်သာသနာဒါယကာ ဖြစ်ရမည်မှန်လျှင်။ ယခုချီလာ
 သည်ရန်သူလေမျက်နှာ။ ရှစ်မျက်နှား တို့ကိုအော။ ချိုးပဲ့နိုင်
 ပါစေသာသစ္စာဒိတ်ထန်ပြုပြီလျှင်။ မုတ္တမ။ မင်လည်အေရာဝန်

(15) ဆင်တက်သို့တက်ချီ။ ဗိုလ်ချေဆင်လုန်။ မြင်ရင်နှင့်တ
 ကွပြုပြင်သည်မင်းအေကရာဇ် (16) ၊ ပါးဆန်းချီစစ်ထိုးကြရာ
 သိရိဟံသာဝတီမင်း စီသည်ဥပေါသထဆင်ကိုထိုး မိချီအစွဲ
 ကျိုး လျှင်အေရာဝန် (17) ဆင်ကိုပြန်ထွန်ချီမရမခံဝင်သော့
 ကြောင့်ဗိုလ်ချေဆင်လုန်မြင်ရင်နှင့်တကွပျက်စီးလေ၏။ ။

မုတ္တမမင်းလည်အောင်စည်ကိုတိပြီလျှင်။ ထာဏီ (18) ၎င်းနှင့်
 ပြည့်စုံသည်။ သိရိဟံသာဝတီမြို့ကိုသိမ်ယူရလေ၏။ ထာ
 ဏီ (19) ၎င်း။ ဆိုရာမှာရာဇာထာဏီ။ (20) ဗိဇ္ဇာထာဏီ။ (21) ရတ္တ
 ထာဏီ (22) ။ ယောဂထာဏီ (23) ။ ထိုးထာဏီ (24) ၎င်း။ ရာ
 ဇာထာဏီ (25) ဆိုရာမှာမြတ်သော်မင်းမျိုးဘုန်တန်ခိုးနှင့်ပြည့်
 စုံရန်ခြင်။ ဗိဇ္ဇာထာဏီ (26) ဆိုရာမှာ အတပ်ပညာနှင့်ပြည့်စုံသူ

---

(18) ဓာဏီ (19) ဓာဏီ (20) ဓာဏီ (21) ဝိဇ္ဇာဓာဏီ (22) ရတ
 ခုဓာဏီ (23) ဓာဏီ (24) ဓာဏီ (25) ရာဇဓာဏီ (26) ဝိဇ္ဇာဓာဏီ

ပေါများခြင်း။ ရတ္တထာဏီ⁽²⁷⁾ ဆိုရာမှာ။ ရတနာဂါပေါများ
 ပြည့်စုံခြင်း။ ယောဂထာဏီ⁽²⁸⁾ ဆိုးရာမှာအသက်ကိုစွန့်သ
 ည်သူရဲသူခက်ပေါများ ခြင်း။ တာဏီ⁽²⁹⁾ ၎င်းနှင့်ပြည့်စုံသ
 ည်သိရိဟံသာဝတီမြို့ ကိုသိမ်ယူရ၍မကောင်သော်သူတို့ကို
 သုတ်သင်ရှင်လင်မြီလျှင် ငြိမ်ဝတ်စွာစိုးဥပတော်မူလေ၏။ ။
 မူမတ်သေဏာပတိ။ စစ်သူကြီးတို့က။ သည်မြို့မှာမတော်မတ
 ရာရှိသည်ဘုရားပစ္စည်း။ တရာပစ္စည်း။ သင်ဃာပစ္စည်းများနှင့်
 စပ်ဆိုင်သည်။ ထိုးသံတွေးခဲပမာရှိသောမကောင်သော်ဥစ္စာ
 ပစ္စည်းများကိုအဝေး မှာစွန့်ပြစ်ရအောင်မင်းအေကရာဇ်⁽³⁰⁾
 ထံတင်ကြော်လျှင်။ ထိုးမကောင်မသန္နသောဥစ္စာပစ္စည်းများ
 ကျမြို့ကအဝေအရပ်သို့စွန့်ပြစ်လေ၏ ။

ထိုင်သူပြည်သားတို့သည်။ တကမ္ဘာပါတ်လှန်တရာသဖြ
 င်အလင်ဖြစ်ရအောင်။ ယမကသေမင်း သကဲ့သို့တရာဆုမ်း
 ပြတ်ရာမယေမကွက် ထိုက်သက်သ ည်ကိုနှစ်ထားပြီလျှင်။
 ထိုင်သူပြည်သား မူမတ်စစ်သူကြီး။ ရဲမက်တို့တညီတညွတ်
 ရှိပြီမှ။ လပြည်နေ့နှိုက်။ လမင်းသည်။ နုက္ခတ်တာရာကျယ်အ
 ပေါင်ခြမ်ရန်လူကတောက် ထွန်ဘိသက်သို့။ သိန်သန်မက
 သော်ထိုင်သူပြည်သားတို့အကြီး စိပွါကိုဆောင်လိုသော်ငှါ။
 မင်းကြင့်တရာဆယ်ပါနှင့်ညီး သဖြင့်မေတ္တာစိတ်ကိုပွား များ
 လျက်။ ထိုင်သူပြည်သားတို့ကိုဆုမွန်သင်၍ရှေးမင်းတို့ကြ
 င်ထုန်းကြင့်နည်အထိုင်မမှာမရွင်စေရ။ ကာလအရှည် သိရိ
 ဟံသာဝတီမြို့ကိုစိုးစံတော်မူသည်။ ။ တနေ့သန္တိက်ဂေါသာ
 ရဒဗ္ဗိတု⁽³¹⁾ တွင်။ ကောင်မြတ်သောဘိတ် သိတ်သွန်ခံသည်
 သလွန် တော်ဘော်တက်စိတ်နှစ်လှန်ကြည်းလင်စွာစံနေတော်

(27) ရတနာဓာဏီ (28) ယောဓာဏီ (29) ဓာဏီ (30) ဧကရာဇ်
 (31) သရဒဗ္ဗိတု

မူသော်အခါ။ မှန်ကံသဖြင့်တရာသော်အမှုကိုစင်စာဆင်ချင်
 တော်မူသည်။ သိရိဟံသာဝတီမြို့တော်မှာ။ ဘုရားသခင်ကို
 ယံစာတော်နှစ်လုန်ထား ပြီးလျှင်ထိုင်သူပြည်သား တို့ကိုမှန်
 သော်တရာသဖြင့်ဖြစ်စေလိုသည်လည်တကြောင်း။ မကျော်မ
 ရွန်ရအောင်သတိပေသည် လည်တကြောင်း။ မှန်သော်တရာ
 သဖြင့်ဖြစ်ရအောင်ခေါင်လောင်တခုကိုသွန်လုပ်ပြီး လျှင်လ
 ယံတော်မန်တပ်မှာဆွဲထားမည်။ ထိုင်သူပြည်သားတို့ကိုမတ
 ရာသည်အမှုကိုစီရင်လျှင်။

ခေါင်လောင်ကီတီရမည်။ ခေါင်လောင်သံကိုကြားတော်
 မူလျှင်။ ထိုင်သူပြည်သား တို့ကိုမှန် သော်တရာသဖြင့်ဆု
 ပေးတော်မူမည်နှစ်လုန်တော်ထားပြီလျှင်။ ငွေစင်ချိန်ပိတ်သာ
 တထောင်ထိုက်သည်ခေါင်လောင်တခုကိုသွန်လုပ်စေသည်။
 ။သက္ကရာဇ် ၆၀၄ခုလူဂုဏ္ဍသံဝစ္ဆရ။ နုတ္တော်လဆန် ၁၂ရက်
 တနင်္ဂလာနေ့ဘဒ္ဒါဒိတိ။ ခနုလက်။ နေတက်ဥကြနှစ်ပါတ်။ ကြာ
 သပဒေတြင်။ ဗုဒ္ဓဟူနဝင်။ ထိုးအခါနှိုက်အေကရာဇ်မင်း
 မြတ်သည်သွန်လုပ်ထား စေသည်ခေါင်လောင်အချိန်၇၂၅၄။
 ကိုသွန်လုပ်ပြီး လျှင်လယံ ဘော်မန်တပ်မှာဆွဲထားစေသည်။
 ခေါင်လောင်သွန်လုပ်ပြီး လျှင်ဆွဲထားသည်နေ့မှစ၍ထိုင်သူ
 ပြည်သားတို့ကို။ မတရာသည်အမှုကိုစီရင်လျှင် ခေါင်လော
 င်ကိုတီသည်။ ခေါင်လောင် သံကို အေကရာဇ်မင်းမြတ်အာ
 ကြား တော်မူလျှင်။ မှန်ကံသော်တရာသဖြင့် မြတ်ဆိုးဆု
 စီးရင်သည်။ ထိုင်သူပြည်သား တို့လည်။ စိတ်နှစ်လုန်တွေ
 ချ်ရေနှင့်ဆေးဘိသကဲ့သို့စင်ကျယ်သည်။ အေကရာဇ်မင်းမြ
 တ်သွန်လုပ်ထား သည်ခေါင်လောင်ကိုပျက်စီးရိုး ရှင်လျှင်။
 နောင်မင်း အေကရာဇ်တို့သိရိဟံသာဝတီ ထိုင်ပြည်ကိုမင်ပြု
 လုပ်၍ထိုင်သူပြည်သား တို့အာမှန်သော်တရာသ ဖြင့်ရည်

ဇူတောံ တာၣ်ဂြိုဟ်ဂါ။ ကျနု်ဝ်သည်ခေါင်လောင် ကိုသွန်လှ
 ဝ်ထားရသည်။ တိုင်သူပြည်သားတို့မှန်သော်တရာသဖြင့်ဖြ
 ခ်ရသည်အကျိုး မှာနောင်နိဗ္ဗာန်ဒေသအရပ်သို့ရေဝံရပါစေ
 သော်။ နိဗ္ဗာန်မရမိအကြာလည်။ ဘဝတိုင်။ ဘဝတိုင်တရာ
 ကိုဆုမွှာရလည်။ မှန်သော်တရာသဖြင့်ဆုမွှာရပါစေသာ။ ။
 ။ဝါသည်ကုသိုလ်တရာကောင်မြတ်သည်ကိုပြုရဗြီ။

[On comparing the translation with the original text, through the aid of RATNA PAULA, we find that the first half of the inscription is left untranslated, either from its obscurity or from its not containing any thing of material import. Nevertheless as the document is incomplete without it we will endeavour to give the sense of this portion.

“ In the course of the *Bhattakambha* (*Bhadrakalpa* or golden age) the holy power of (the Buddhas) KUKUSANDA, KONAGAMANA, and KASYAPA, was manifested; but their religion expired with them. Afterwards the supreme power of the divine mahavira GAUTAMA appeared in the world. From the date of his *nibban* (*nirvan*) 1275 years, (A. D. 732) and after that in this 913th* year, (A. D. 1645) a prince is ruling replete with virtue, intelligence, learning and eloquence, vigour and determination; of a family all virtuous, redressing his subjects' grievances, and distributing favors: he, desiring the opportunity of doing good, consulted with his chief minister DASABENYA and his four ministers in order to extend friendship, and favor, and charity, and to give employ to his subjects of town and country. DOBENYA† expounded that the anointed sovereign was one and supreme, that his city contained the five forces, *Dasabala*, *Nyanbala*, *Káyabala*, *Tejabala*, and *Sutabala*, which being explained mean, *Dasabala* the rich, possessed of gold, silver, jewels, &c.; *Nyanbala*, the rája himself replete with supremacy, power, command, skill, and majesty; *Káyabala*, those having the eighteen sciences, and the warrior class; *Tejabala*, priests and the wise; and *Sutabala* (*Srutabala*), the intelligent inhabitants of town and country. He (the rája) expelled his brother BYANO YO, why?—because he did not walk in the way of the respectable: why was his brother put out of the throne of *Pi*? (*Prome*), because he did not honor or favor his nobles and his generals, therefore was he expelled. DUSSIDAT (*TUSHADATTA*) commander of the army, with the

* The passage is obscure and the second date 1913—We suppose the 1 to be an accidental stroke the sense becomes as above. † DASABENYA?

ပျာဒြကဝိဝ္ဗံ။ တီလမ္ပူပိန်ကုက်တြကတ္တသန။ တီလမ္ပူပိန်ကုက်တြကောနာဂီ။ တီလမ္ပူပိန်ကုက်တြ ကသ
 ပ။ သိုသာ သနာ ကလီလောန် အာနိဗ္ဗာန် တူ။ တီလမ္ပူပိန်ကုက်တြမှာရထေ တမ၊ မတ္တိဒပာ။
 နုသ္မာ တီလမ္ပူပိန်ကုက်တြမှာရထေ တမ၊ မပဝါနိဗ္ဗာန် တူ သာ သနာ ၅၅ သံကလီလောန် အာ။
 ပုသာသနာ ၅၃၃၅ သိုငါမ္ပမတ္တိဒ ပတ်မပတလမဟာ တေ ဇရန်။ နိုက်ကွတ်လူတ်မဟို ဒး
 နေ့နိပု ဟိစနဟိန် ဘလေဝ ပုဇကုကု။ သိုပိုနိမန္တံ သာန။ ၅ ဒး ကိုဟို ဒး ဝိုမို ကိုဘဝဇဒါဒြင်။
 မိုကိုပမိဗ္ဗိင်။ သတ္တိဗလမနာ ဖြိုပမန္တံ ပွဲတလ သး မသ္မဟ်ကုတ်ဝေါင်သ။ သိုက်ကွံဗလး ဘဝ
 သတ္တိ။ မန္တံမေတ္တာမကိုဒါနကို သး ဗွဲစဝ်။ မဘိုက်ဗွက်ပုဗိုက်ပန်။ မဟတ္တာဒသဗ သာ။
 မသိုက်ဗွက်ပွဲတလ သး။ မလဝဂရဝဇမတီမလေပမေပေါ ပြုပာနကု သး။ ဇဒါဗ သာ
 မသိုက်ပဒက်ပွဲဗလိပုဗမသး။ ချင်မခါက်ပေင်စံမျှ ဖြဟတ်မသုန်။ မတိုက် ဒး သဗလ။
 သာကာဗလ။ ကာယဗလ။ ဝောဓ္မဗလ။ သုတဗလ။ ဒသဗလ မတိုက် မခါက်ပေင်စံ ဖြ
 ပရပာထပုပြုကာ။ သာ ကာဗလမတိုက် သိုငါဒါကာရတ်မခါက်ပေင်စံပတိ ဘာ နို
 သာန်မပြဟ်။ ကာယဗလ။ မတိုက် ကွတ်စံစွဲဒစံသာ။ ဝောဓ္မဗလ။ မတိုက် မခါက်ပေင်
 စံ အမတ်ထကိုပပွန်တြိုဇဟ်ဓယဟ်မန္တံ။ ကိုငါ။ သုတဗလ။ မတိုက် ဖြဟတ်ပသာ
 အိုက်သိုမတီဗွတ်ဂုန်။ ပယုရ်း ကွန်သမတ်ကု။ ဗသာဗလ သး ဘေတ်တလ သး မကါ
 ဗ္ဗိတ်။ ပဟိုတ်စိုက်မပသာငါစကတ်မဗ္ဗး ပုရာဇာဝဇ။ သိုငါပြုန်မ ဒပာဒေတလ သး
 ကိုသဒ္ဓဗ။ မပသိုဗိုပဟာ။ သိုဘဂါဝဂုဗ္ဗိတေဟံ ပမန သိုတရကု သိုငါကုဟိ
 ပွန်ဒုသိဒတ်ဂုဗ္ဗေဗ္ဗန်ကာပဗိလဗး ကိုဇမတ် စိုပတလမြုပြုန်။ ဝါတလ သး မ
 တ်ဇော။ ဒေတလ သး အဒန်ငါပယာစိတ်ယာ။ ဒေတလ သး သင်ဇေသိကမ တိဟာ။ ဝ
 ဝါ။ လဗါတိက တလှ။ လပး ပန်ကွန်ဒိုဒ သမောန တဝတ မစဟေင်။ သိုငါမတ် ဝဒ။
 စဝတန်ကောလီယ သး ဝါဝွတ်လပါတ်ဇူ။ ပဟိုတ်ဖတ် သတ္တံကော တ်ဝဝဝတြုန်ပွဲ
 ကောန်ချင်ကောန် ကွန်တူ စဟံ ပုတ်ဒြိဒဒ ဘင်ဒး ဒိုက်အာ တုန်။ ။ ။ ။
 ကြံ ဝွံ ဝွံ ကိုဗျင်ဇောတူဝတီ ဗကာဂ်။ သလး ကောဗလ္လထပလး ပြေင်သဂ တဗျ။ ဟာ
 တူ ဒိုတ္တိုန်က သတ်ခိုဟ်ယာတြာ ကာလမဒး မိုတ်လဗး စတုပကုစိုတာ။ ဇကံစေတ်
 နိုချင်ကောတူဝတီမကံတော်။ ဇကုစပိစ္ဆေကံ တူ ဒုသာ သိုဗိုပပွန်ဒုဒါရ ၅၅ တူဒါစာဗိပဗ္ဗိတ်
 ပွန်တိုက်။ ပွန်စိုင်။ ပွန်ဂေဟ်။ ပွန်ကိသရေလဗက မိုတ်လဗး သိုစတုရင်။ ဇကံစေတ် စို
 ပါဗ္ဗိတ်အလာဂုတ်တံဇ ခါနိ။ ထာန်သိုဟ်သာဝ တီဇေ ဒပဝဲဟန်မိင်ရ။ သိုငါဒါကာရတ်ချ
 ငါဗြိုဟ်သာဝတီဗုန်။ သိုစတုရင်ကောဗလး ကောတ်ဝဲ ဒုဇတိုက်ပွန်။ သး မဇကံကွာ ငါဂျါ
 ဟံသာန် တဲကလေပါလိက် ကို သိုဗျင်ဇော မတ္တ မရ။ ဇကုကွာ ငါဂျါပွန် သိုငါမတ္တမမိင်တူ
 သိုဗိုတ်လဗး စိုဇေန်တိုက် ကို ဗြေင် သိုသာတပသး တူ ဇကံဇောဒါ အာချင်ဗြိုဟ်။ ဝီ တီမအာ
 စိုပရ။ သိုငါဒါကာရတ်ပွန်ချိုက် စိုဇေန် ကို နိုဇ အရာဝိန်တူ။ မိုဗိုဇေန် ကို သရဲလ
 ဇကံ။ သိုပကော တ်ဗျာတ်ဗတိုက် ပွန်လပါတ်သး တော်ရ။ ဒပသိုဘသေ အဟာ နို
 ဗေက်လှအိုတ်ရ။ ။ ဇကုတလ သး သိုဒပဒြိဒဗ္ဗ ကျင်စိုပသိုအာ မတ်သကောပတီ
 တကိုဗြာန်ဒီဗ သာဗိုလဗး ကျင်ဇို တူ မဂ္ဂံ ဇူး ပွန် သး တော်ရ။ ။ ။ ။
 ပွန်သိုငါဗြိုဟ်သာဝတီဗုန်။ နုပကံစိုတ်သိုဗျင်ဇော မဇကံကံဝံသိုဗိုလဗး ဗွဲဇူင်။
 သိုဗျင်ဇော သာတ်ဗိုလဗး ဗွဲဇူင်တူ မတ်စိုတ်ရ။ သိုကုဗိုတ်လဗး အာချင်ဗြိုဟ်ရော
 လှိုဟ်ဗြိုဟ်ဂ စိုတ် အပွန်ဂး တူ။ ခါရ ၅၅ သိုက် ဒိုက်သာသနာ ပုဗျင် ပွန်ရယဝ်သ္မဟိ။
 သတ်တြုပန်ဒိုဟ်ဒတ်ခိုဟ်ဗြိုဟ်ပကုဗာန်။ ကိုဒါသောံဗူး သို။ သတ်ပုဒါဒိတာန်တူတလ သး

officers and soldiers turned away their minds, and many men of *Pi* shook off their allegiance. The supreme king gave to his brother *Adónín* the place where he resides, and to his other brothers, their residences, *Yanchesí, Calhat, Talvi, and Labhá*, four towns, to receive the revenue thereof; to the ministers *DAJAMARAH* and *ADACHA*, the *rája* had given *Kolya*. These two were ministers of the right side, they had been guilty of beating, imprisoning and other cruelty and extortion to the citizens and country people.....and the people were ruined.....”

Then follows the translation as below, but *Ketuwati* appears to be the *Páli* name of the town *Pugahu*, not the province in which it is placed: it is spelt *Ketumati* (the possessed of the royal banner) in the former *Ramri* inscription printed in the *Journal*, vol. III. p. 209.—ED.]

Translation.

“ At a propitious moment when the constellation *Nekhat** was in the ascendant, on Tuesday the third day of the waning of the moon *Tagoo* (April) the four divisions of royal troops, consisting of elephants, infantry, horsemen and charioteers, marched out of the city of *Pagahm* in the district of *Gaytoowuddee*, and arrived in the country of *Threehenthawuddee* (*Pegu*) in fifteen days, when a camp was formed.

Then the king of *Pegu*, collected his grand royal army, and having set it in order, he marched to meet the enemy, and give battle, but being apprehensive of defeat, he dispatched a letter to the king of *Mautamma* (*Martaban*) calling upon him for aid. The king of *Martaban* thereupon collected his nobles, generals, and all his bold and courageous soldiers, and marched to his assistance. When he arrived in the kingdom of *Pegu*, he mounted the elephant *Airawon*, and attacked the armies of *Pagahm* with such firmness and resolution, that it was impossible for them to withstand the shock, and they were completely routed.

The king of *Martaban* with his nobles, generals and victorious army returning were met by the king of *Pegu*, mounted upon the elephant *Vopantatha*†, and surrounded by the chiefs, and the variously armed divisions of his royal forces. The king of *Martaban* distrusting him of *Pegu*, and seeing himself surrounded by his army, began to tremble for

* The word *nekhat* (*nakshatra*) signifies lunar mansion; there is therefore some mistake here. The words are *didi nekhat*, which may be *tritiya nakshatra*, while the 3rd mansion was rising, to denote the hour of the day.—ED.

† *Uposatha*, the name of a fabulous elephant of supernatural strength, the other animal is called *airáwati*, the name of *INDRA*'s elephant.